ב"כ -- ראשי=תיבות פון א צאל ווערטער=פארבינדונגען,
ווי בא כוח | באפולמאכטיקטער, |, בת=כהן א"א.

מבכאן | בעכאַן | -- דא, הי.

1758 " אונ' דיא רעשט גיב אן משה פרענקס אונ לאז ער דיר
2 איין ארדיר געבן אן מישטיר דוד פרענקס בכאן ".
יידישע בריוו פון 18טן י"ה, פובליקירט פון
אמעריקאנער יידישער היסטארישער געזעלשאפט, (AJHS),
ב' 34, נ"י, 1937, ז' 79.

1761 " וגם אתמול בלילה האלוף והקצין ר' יעקב |...|
3 בכאן אריווירט זיין |...| ווערין אפשר ח' יום
בכאן בלייבן ". דצוו, ז' 81.

בכבוד | בעקאָוועד | -- אדוו. מיט אכטונג, מיט
רעספעקט, מיט דרך=ארץ. % באציען זיך בכבוד.דעם
חשובן גאסט האט מען באגעגנט בכבוד.

1890 " איך וועל דיך און דיינע קינדער שפייזן און
מלבושים מאכן בכבוד, נאר באופן זה אז דו זאלסט 14 ביט 1148
מיר זיין א בעל=יועץ |...| ". ,
איין וווּנדערליכע מעשה פון דעם הייליגען בעל התוספות
|...|, לעמבערג, ז' 3.

191... " און געפאלענע, אפגעקומענע נעבעך, וואס שעמען
זיך אנשטעלן די האנט, שיקט מען זיי אף שטילערהייט 12
אהיים בכבוד ". ממוס, שלמה ר' חיימס, !!,
אויסג " מענדעלי ", ווארשע, ז' 78.

בכבוד גדול | גאַדל | - (עמפאטיש) מיט גרויס כבוד,
מיט א סך רעספעקט, זייער פיין, גאר לייטיש.

| פל | " אַן א נאדל מיט א נאדל // - ניי איך מיר בכבוד
גדול "

| ? | | " | ... | האט אים | דעם צדיק | געבענטשט, אז
אויף יעדער ארט ווו ער וועט קומען זאל מען אים 21
אקעגנטראגן געלט בכבוד גדול ". | מחבר ? |,
ס' אהלי צדיק, פשעמישל, ז' 37.

1966 " מייך אשת חיל |...| האט מקרב געווען יעדן אורח

מ ב כ א ן | בעכאַן | -- דא, הי. (?נ?)

1758 " און' דיא רעשט גיב אן משה פרענקס און לאז ער דיר
2 איין ארדיר געבן אן אן מישטיר דוד פרענקס בכאן ".
יידישע בריוו פון 18טן י"ה, פובליקירט פון
אמעריקאנער יידישער היסטארישער געזעלשאפט, (AJHS),
ב' 34, נ"י, 1937, ז' 79.

1761 " וגם אתמול בלילה האלוף והקצין ר' יעקב |...|
3 בכאן ארייווירט זייך |...| ווערין אפשר ה' יום
בכאן בלייבן ". דצוו, ז' 81.

ב כ ב ו ד | בעקאָוועד | -- אדוו. מיט אכטונג, מיט
רעספעקט, מיט דרך=ארץ. % באציען זיך בכבוד.דעם
חשובן גאסט האט מען באגעגנט בכבוד.

1890 " איך וועל דיך און דיינע קינדער שפייזן און
14 / בית 1148 מלבושים מאכן בכבוד, נאר באופן זה אז דו זאלסט
מיר זיין א בעל=יועץ |...| ". [illegible],
איין וווּנדערליכע מעשה פון דעם היילינגען בעל התוספות
|...|, לעמבערג, ז' 3.

...191 " און געפאלענע, אפגעקומענע נעבעך, וואס שעמען
12 זיך אנשטעלן די האנט, שיקט מען זיי אפ שטילערהייט
אהיים בכבוד ". ממוס, שלמה ר' חיימס, II,
אויסג " מענדעלי ", ווארשע, ז' 78.
[illegible] פר.

בכבוד גדול | גאָדל | -(עמפאטיש) מיט גרויס כבוד,
מיט א סך רעספעקט, זייער פיין, גאר לייטיש.

| פל | " אָן א נאדל מיט א נאדל // - ניי איך מיר בכבוד
גדול "

| ? | " | ... | האט אים | דעם צדיק | געבענטשט, אז
21 אויף יעדער ארט וווּ ער וועט קומען זאל מען אים
אקעגנטראגן געלט בכבוד גדול ". | מחבר ? |,
ס' אהלי צדיק, פשעמישל, ז' 37.

1966 " מיין אשת חיל |...| האט מקרב געווען יעדן אורח
22 בכבוד גדול |...| ". [illegible], נחלת יעקב,
נ"י, ז' 170. [illegible]

קב - 2.

27 **בכבוד לעבן (האבן / מאכן פרנסה, פארדינען)** -

לעבן אנשטענדיק, פיין, ארנטלעך, ניט דארפן אנקומען

צו פרעמדע, ניט דערנידעריקן זיך.

1873 " איך וועל קענען פארדינען מיין ברויט בכבוד

און זיין לייטן גלייך". ממוס, קלאטשע, קאנק 111940.

... " אז די כתרילעווקער און קאזאדאיעווקער יידן

האבן געהאט פרנסה בכבוד |...|". שע, אלע ווערק, 01

ציט אויסג.... ב' IV, נ"י, ז' 206.

בכבוד האלטן (עמעצן) -- באציען זיך מיט רעספעקט,

שטארק שעצן, אפגעבן כבוד. % אלע קינדער דארפן

האלטן בכבוד זייערע עלטערן.

1723 " |...| צו טאן דיא מצוה מיט גרושן פרייד און

בכבוד און מיט גרושן כוונה ". ס' דרך תמים, 8/א

קאנק: 70.

O **בכבוד האלטן**

1732 " דוא מושט דיין רבי בכבוד האלטן אונ זעה אז זאלשט

דיך אקעגם ניט פר זינדן |...| ". עיון יצחק, בערלין, 8

דף I/42.

ב כ ב ו ד ה ו ב ע צ מ ה | ביכווידאַ און וועאַצמאַ | - אדוו פר. זי אליין, פערזענלעך, ניט דורך עמעצן אנדערש.

..." 19... זי, די פריצה, בכבודה ובעצמה ". פרץ, נישט גוט, ציט אויסג נ"י, ב׳ ... ז׳...

" 1958 |...| עס האט ארויסגעשראלט דער טרויער און די שיינקייט פון איר בכבודה ובעצמה, פון דער אייביקער שכינה ". א. שטיינבערג, גק, נ׳ 32, ז׳ 14. 23

ב כ ב ו ד ו ב ע צ מ ו | ביכווידוי אויוועאַצמוי | - אדוו פר, ער אליין פערזענלעך, ניט דורך עמעצן אנדערש | אפט מאל געניצט איראָניש). % נישט האבנדיק קיין ברירה האט ער בכבודו ובעצמו געמוזט אויפראמען דאס מיסט.

... " אַנגערעכט גיט זיך אן עפן די טיר, דער בעל=שם בכבודו ובעצמו באווייזט זיך ". פרץ, דער בעשט פירט אויס א שידוך, ציט אויסג נ"י, ב׳ ... ז׳.

..." |...| פון אלבערט בכבודו ובעצמו ". ממוס, בישיבה של מעלה.

..." ס׳איז ער, פאני שלום=עליכם, |...| אייער אלטער פריינד טביה, בכבודו ובעצמו ". שע, טביה, ציט אויסג... ז׳ 199. 109

" 1957 דער אייבערשטער בכבודו ובעצמו איז אַ היין | קיין מצרים | אראפגעקומען ". ליקוטי אמרים, [illegible] נ"י, ז׳ 260. [illegible] 106

ב כ ב ו ד י ק | בעקאָוועדיק | אדוו. 1. חשוב, וויכטיק, אָנגעזען. % צו דער אסיפה זיינען געקומען אלע בכבודיקע לייט פון שטעטל. כאטש ער איז נאך יונג, פארנעמט ער שוין א בכבודיקע שטעלע.

1873 "בעלי־בתים קומען צוויי בכבודיקע בעלי=בתים מיט
ברייטקייט, רוימען עפעס שטילערהייט איין |...|".
ממוס, קליאטשע, ווילנע, קאנק 166090.

..." ס'איז אויסגעוואקסן א יידישע ליטעראטור, אין וועלכער
24 פרישמאן פארנעמט |...| זייער א בכבודיק ארט ".
שע, יידישע שרייבער, ציט אויסג' נ"י, ...ז'85.

1961 " |...| פירט צונויף מאיר שלייענען מיטן ארטיקן
40 / באי -122 בכבודיקן און באיאַרטן תושב ". בערג, אויסגעווײלטע
ווערק, מאסקווע, ז' 655.

2. לייטיש, פיין, אנשטענדיק. % א בכבודיקע פרנסה.
זיי זיינען טאקע ניט קיין גבירים, אבער א שידוך
האבן זיי געוואַלט א בכבודיקן.

1928 " |...| מיט אזא מיידל ווי רוזשקע קאן מען אין
32 ווארשע מאכן א בכבודיק לעבן ". אפּאַ, I, ווילנע,
ז' 128.

1935 " ער איז געווען א שוסטער, וואס דאס איז, ווי
38 באוווסט א בכבודיקע מלאכה ". מ. אלטמאן, די ווינער
קארעטע, בוקארעשט, ז' 144.

||=קייט -- חשיבות, וויכטיקייט.

1928 " כא-כא! - האט קארפ |...| זיך געגעצזקעט
41 פארגעבנדיק זיין גאנצע בכבודיקייט ". איבז ל. קוויטקא,
מ. קאציובינסקי, א געשענק |...|, כארקאוו, ז' 20.

[illegible]

בכּבֿודע / ער -- אדי (ארכ?) 1. דזוו דפור ב 1.
1865 " צו העלפן בכבודע אפגעקומענע |...| אז זיי
13 זאלן זיך קענען ארויפכאפן אויף א שטיקל שטייגער
פרנסה ". ש. י. אבראמאוויץ, קמ, נ' 4, ז' 54.

1919 " אלע בכבודע יידישע בעל=הביתלעך זיינען געפארן 4

לערנען ". אש, קידוש השם, ציט אויסג נ"י, 9

1942 , ז' 53.

1931 " האט מיין זייער בכבודע שכנטע שוין אויסגעליידיקט

איר גלעזל |...| ". ד. י' זילבערבוש, מענטשן 16

און געשעענישן, וויך, ז' 49.

2. דזוו דפוו, ב 2.

1902 " מ'הערט טאקע אין ראמאנען, דאס גראפן פארקאכן

זיך אין פראסטע שיקסעס, אבער א בכבודער בחור 6

אָן | אין | א שניידערמויד?". ש. ליין, דיא ירושה,

דראהאביטש, ז' 32.

1920 " א בכבודער מענטש שפארט אפ דעם ביסן פון מויל

און ער קליידט זיך אנשטענדיק, ווייל |...| ". 44

עלזעט, אידישע מאכלים, ווארשע, ז' 6. בו-1390

ב כ ב ל י = ב ר ז ל | בעקאוולייי בארזעל | - אדוו פר.

(לא) געשמידט אין קייטן.

| אנהייבט י"ה | " מיין ליב ווייב |...| איך האב

גזעהן אין חלום אז מיר מוזן פון דאניך בגניבה אוועק

פאָרין, ווארן וועט ניט וועלן מיר הלילה קומן

בכבלי ברזל ". איין ווינדערליכי מעשה פון מדינות

אפריקי, | געדרוקט, זעט אויס, אין רוסלאנד |, ז' 4.

...ו "|...| אפגעשיקט מיטן עטאפ, דער בחור זיצט אוודאי

בכבלי=ברזל ". באש, פאמיליע מושקאט, ז' 234.

ב כ ד י |ביכדיי| - בוו. מיטן ציל/צוועק, מיט דער

כוונה, פון וועגן; כדי. % כ'האב זיך געאיילט

בכדי ניט צו פארשפעטיקן די באן. די שטראף איז

א גרויסע בכדי אפצושרעקן אנדערע פארברעכער.

... " האט איר אייך, ר' מענדעלע, רייניע ווערטער און

שטארק בקיצור, בכדי איר זאלט וויסן". ממוס,

די מלחמות פון הבאסע קאמאנדע,... קאנק: 141.

..." און בכדי א קינד זאל טאקע מורא האבן, |...|
באדארף מען דאס גאנץ פיין אפשפיליען, בעל=הבתיש 111
אנידערלייגן און אריינצימבלען ". שע, ארעמע און
פריילעכע, !!, ציט אויסג... ז׳ 179.

1968 " ער איז אריינגעטרעטן אין דער פאליציי, בכדי
זיך צו אריענטירן אין דער סיטואציע און אין 125
נויטווענדיקן פאל צו שיצן די יידישע אינטערעסן ".
ב. ארענשטיין, יזב אטוואצק, ת"א, ז׳ 828.

בכובד=ראש | בעקיוועד=ראָש | - אדוו פר.
(gd) גוט באטראכט, מיט יישוב=הדעת, צולייגנדיק
קאפ. % ס׳איז נישט קיין פשוטער ענין, מע דארף
אים באהאנדלען ניט געאיילט, בכובד ראש.

..." ער לעזט | לייענט | עס בכובד ראש |...|. ביי שווערע שטעלן
שאקלט ער זיך צו, ווי ביי דער גמרא ". אר, דער ציט לויט
רייכער געגאסע | ווו, וועך ?|. ברושי

באמ: און דאס אויך אלץ וועגן ניו סוזן 1930 נישט אפ פארפעלע...
אויסגאנג יונגערער פעסטען.

בכוונה | בעקאַוואָנע | -- אדוו. 1. מיט א מיין,
אומיסטן, ספעציעל, מיט א פריערדיקער אויסרעכענונג/
פלאן; בפירוש. % זיי זיינען געקומען בכוונה
צו שטערן די פארזאמלונג. איך בין בכוונה נישט
געקומען, ס׳איז מיר ניט אינטערעסאנט די טעמע.

1851 " צום ברית זעניך גוועגן אלי גרוסי מיט כבודים
אין | און | דער רב האט זיך אפ גנומן זייך כבוד 46
היתוך בכוונה ". | מחבר ?|, מעשה |...| פון א ממזר
|...|, ווארשע, ז׳ 4.

1931 " ס׳זעט אויס: ער האט בכוונה זיך געוואלט
ארויסמאכן פון דעם קרייז, ווו מע טראכט וועגן זקנה 46
און טויט ". ב. עפעלבוים, דעם זיידנס שקיעה,
ווארשע, ז׳ 40.

בכוונה תחילה | ... טכילע | - מיט א פריערידקן מיין, מיט א פריער באטראכטן פלאן.

1957 " און דורך דעם, וואס זיי האבן |...| גייסטיק באפרייט א סך יידישע יחידים |...| איז ממילא - נישט בכוונה תחילה, נאר פון זיך אליין - געקומען צו א צוזאמענשטויס צווישן |...| ". ה. צייטלין, אריינפיר אין חסידות |...|, נ"י, ז' 79. 45

האבן בכוונה -- האבן אין זינען, אויסן זיין, פלאנירן. % זיי האבן געהאט בכוונה צו פארן קיין אויסלאנד, אבער צוליב דער מלחמה איז גארניט געווארן פון דעם פלאן.

דאווענען/לערנען/בכוונה -- מיט אינעווייניקסטער קאנצענטרירטקייט. % קריאת=שמע דארף מען לייענען בכוונה. דעם רבינס תפילה טאן בכוונה האט געשפאלטן הימלען.

ם ..." צו מארגנש גאר פריא מאכן אויף שטין. און באלד אין דיא שול צו גין. און צו מאכן ארן זיא בכוונה. אז ווער עש אל טאג יום כיפורים אדר ראש השנה ". ס' משלים, קוא בוך, דף לא/ב. 47

1723 " און ווען איינר טוט איין מצוה בכוונה אז זיא איז גיבאטן גווארן דען קומט אים קיין ביז ניט ". ס'דרך תמים, קאנק 60. ח/47

בכוונהדיק | בעקאוואנעדיק) - אדי/אדוו. וואס איז מיט א מיין, ספעציעל; בכיוונדיק.

1972 " אפרים אויערבאך איז דער בכוונהדיקער באיאער און טרייסטער ". | יודל? מארק, גק, נ' 77, ז' 166. 92

בכוח | בעקויעך | -- אדוו. 1. מיט פיזישן כוח,
מיט קראפט, מיט אן אנשטרענג, שטארקייט. % ניט אלץ
קאן מען מאכן בכוח, מיט שטארקע מוסקלען, מע דארף
א מאל צולייגן קאפ אויך.

2. מיט געוואלט (נעמען, צווינגען אע). ער האט ניט
געוואלט אפגעבן, האט מען עס גענומען בכוח, מען
האט אים גוט צעשלאגן אויך. דאס מודה זיין זיך האט
מען ביי אים ארויסגעפרעסט בכוח - מע האט אים
געסטראשעט צו ארעסטירן די פרוי זיינע אויך.

3. פאטענציעל (אין פאטענץ), אין דער מיגלעכקייט, ניט
פאקטיש.

1966 " |...| ווען מיר נעמען אין באטראכט דעם ענין
דיאלעקטן - עס איז דעריבער דעמאלט געווען מער 53
בכוח ווי בפועל ". ד. סדן, גזי/גק, נ' 66, ז' 109.

4. גילטיק, אין קראפט. % דאס געזעץ וועט ערשט זיין
בכוח פון נייעם יאר אן.

~~0=בכוח=גדול===|=בעקויעך=|=====אדוו.===1.=מיט=פ==~~

0 בכוח גדול | גאדל | -- (עמפ) מיט א גרויסער
קראפט, זייער שטארק.

...18 " בתוך=כך האבן מיר זיך מיט אונזר פר זאווירטן
| פארזשאווערטן | דעגן | שווערד | מיט די צווייא 56
העק בכח גדול ארום געוועהרט ". | מחבר? | היסטאריע
איינע שיף בראך, ווארשע, דף יג/2.

בכוחי=כוחות | בעקויכע=קויכעס | -- (עמפ) מיט אלע כוחות,
מיטן גאנצן כוח.

1886 " באמת וואר ער שוין אָן אייגנס פון עטלעכע יאר
65 און האט נאר געשווינדלט און האט זיך געפירט בנגידות
נאר בכוחי=כוחות, ווי איינער וואס שווימט אויף
גאנץ נידעריקע וואסער ". אמד, דער שנארער,
ווילנא, ז׳ 10.

ם ----← 1.

1723 " ער זאל זייני ביידי הענד בכח צו אנגדר דרוקן
55 דז דש וואשר פאר וואול אב לויפט |...| ". לט 1,
אמשטרדם, דף 1/68.

ב כ ו ח ה אָ ב ן -- -----← בכוח זיין.

ב כ ו ח | בעקויעך | זיַין -- פּפּ | ארכ ?|בכוח האבן.
זיין אימשטאנד, קאפאבל, פעיק (צו עפעס/ צו טאן
עפעס).

... " |...| אז דיינע חברים רעדן נאר, אז טוען טוען
64 זיי ניט א האנט איך קאלט וואסער און האבן ניט
בכוח דיר צו העלפן ". ממוס, איך א שטורעם=צייט,
אויסג "מענדעלע ", ווארשע, ז׳ 30.

1907 " קיין איינצלנע יידישע פארטיי איז ניט בכוח
ארומכאפן דאס גאנצע יידנטום ". דער ערשטער גרינ-
דונגס=צוזאמענפאהר פון דער " אידישער פאלקס=גרופע ".
פעטערבורג, ז׳ 10.

1947 " דאס זיינען פרויען |...|, וואס אפילו ארבעטנדיק
54 זיינען זיי נישט בכוח אויסצוהאלטן די קינדער ".
ד. ווראצלאווסקי, יזב טשענסטאכאווער יידן,
נ"י, ז׳ 357.

1968 " אריינברענגען |...| די אלטע אמונה און בטחון
62 |...| דאס האט דער בוך יא בכוח ". ש. גולדשטיין,
יזב [illegible] ליסקא, חיפה, ז׳ 10.

ם
1794 " זיי דעך | סיידן | ער | דער גוסס | זאגט מן
57 זאל אים טרינקן געבן דעג מאג מן אים געבן דש ער
נאך בכח איז און קען ארונטר קריגן ". ש. פרנקפורט,

1886 " באמת וואר ער שוין אן אייגנס פון עטלעכע יאר
65 און האט נאר געשווינדלט און האט זיך געפירט בנגידות
נאר בכוחי=כוחות, ווי איינער וואס שווימט אויף
גאנץ נידעריקע וואסער ". אמד, דער שנארער,
ווילנא, ז' 10.

ם ---- 1.

1723 " ער זאל זייני ביידי הענד בכח צו אננדר דרוקן
55 דז דש וואשר פאר וואול אב לויפט |...| ". לט 1,
אמשטרדם, דף 1/68.

ב כ ו ח ה א ב ן -- -----> בכוח זיין.

ב כ ו ח | בעקויעך | זיין -- פּפּ | ארכ ? | בכוח האבן.
זייך אימשטאנד, קאפאבל, פעיק (צו עפעס / צו טאן
עפעס).

... " |...| אז דיינע חברים רעדן נאר, אז טוען טוען
64 זיי ניט א האנט איך קאלט וואסער און האבן ניט
בכוח דיר צו העלפן ". ממוס, איך א שטורעם=צייט,
אויסג "מענדעלע", ווארשע, ז' 30.

1907 " קיין איינצלנע יידישע פארטיי איז ניט בכוח
ארומצאפן דאס גאנצע יידנטום ". דער ערשטער גרינ-
דונגס=צוזאמענפאהר פון דער " אידישער פאלקס=גרופע ".
פעטערבורג, ז' 10.

1947 " דאס זיינען פרויען |...|, וואס אפילו ארבעטנדיק
54 זיינען זיי נישט בכוח אויסצוהאלטן די קינדער ".
ד. ווראצלאווסקי, יזב טשענסטאכאווער יידן,
נ"י, ז' 357.

1968 " ארייננברענגען |...| די אלטע אמונה און בטחון
62 |...| דאס האט דער בוך יא בכוח ". ש. גולדשטיין,
יזב [illegible] ליסקא, חיפה, ז' 10.

ם

1794 " זיי דען | ביידן | ער | דער גוסט | זאגט מן
57 זאל אים טרינקן געבן דען מאג מן אים געבן דש ער
נאך בכח איז און קען ארונטר קריגן ". ש. פרנקפורט,
ספר החיים, זולצבאך, תקנ"ד, דף ד' - [illegible].

ב כ ו ח |בעקויעך| פ י ל ן ז י ך -- מיינען, גלייבן אז מען איז אימשטאנד, קאפאבל, פעיק (צו טאן עפעס). %פילט זיך בכוח צו ארבעטן און שטודירן גלייכצייטיק.

3

1968 " איך פיל זיך נישט בכוח ארומצוזוכן אלע חדרים און מלמדים, וואס האבן געלערנט מיט יידישע קינדער |...|". נ. געלבארד, יזב אטוואצק, ת"א, ז' 441. 52

ב כ ו ר |בכאר| -- דער, =ים |בכורים|.
א זכר אן ערשטלינג. %דאס הויז האט ער איך דער צוואה אפגעשריבן פארן בכור זיינעם. א בכור דארף פאסטן ערב פסח, לזכר דעם נס פון מכות בכורות אין מצרים.

4

1881 " אפגעדאווגט דעם ערשטן מנין, געכאפט |...| א גוטן שנאפס ביי א סיום פון א בכור, געגאנגען געשווינד אהיים ". מ. א. שאצקעס, דער יודישער פאר פסח, ווארשע, ז' 102. 128/בו-2880

1941 " הייליק צו מיר יעטוועדער בכור; איטלעכס וואס עפנט דעם טראכט, פון אמענטשן |...| זאל געהערן צו מיר ". הי, שמות יג - 2, נ"י. א/57

1948 " דער בכור! -- האט אים באגאסן זיך דאס הארץ מיט בלוט ". פמ, מילכאמע, מאסקווע, ז' 77. 129/באג-681

|| בכורטע |בכארטע| - די, =ס. די ערשטע טאכטער וואס איז געבוירן אין א משפחה.

בחוריצע | בהאריצע | - די, =ס. (שפאסיק) דזוו
בחורטע.

בכורשאפט -- -----> בכורהשאפט.

בכורתא -- -----> בכורטע.

0 בכור=מאביו | ...=מעאָוויוו | - (לל)אן ערשטלינג=זון נאר ביי זיין טאטן (אויב זיין פאטער האט ביז אים ניט געהאט קיין זין פון א פריערדיקן ווייב, אפילו ווען די מוטער האט שוין קינדער פון א פריערדיקן מאן, איז ער א בכור, איז ער א בכור מיט אלע פריווי- לעגיעס פון יידישן דין). ?נ?

בכור =מאמו | ...=מעאימוי | - (לל) דער, בא. אן ערשטלינג=זון נאר ביי זיין מאמען (אויב זיין מוטער האט בא אים קיין זין ניט געהאט פון א פריערדיקן מאן, אפילו ווען דער פאטער האט קינדער פון אן אנדער ווייב, איז ער א בכור). ?נ?

בכור=שוטה | ...=שויטע | - דער, בא.1. א בכור נאר ביי דער מוטער אבער ניט פון פאטער.

2. (שלש) וועגן איינעם וואס נעמט זיך איבער דערמיט וואס ער איז א בכור.

3. צונאמען פאר א בכור ווי א סגולה קעגן אן עין=הרע.

4. "דאס ערשטע יינגל אין דער פאמיליע, אבער פאר אים איז שוין געבוירן א מיידל." |י. קאפלאן. קטוו|.

בכור=שטן | סאָטן | - דער, בא.1. וועגן איינעם וואס כאטש ער איז יינגער אין יארן, איז ער עלטער (שטארקער) אין שכל, א חריף.

2. וועגן אן עקשן, איינער וואס האלט זיך ~~באט~~ ביי זיין אייגענער מיינונג.

17 ער נעמט זיך איבער ווי א בכור - וועגן איינעם וואס האלט זיך גרויס, גאוודהדיק | ווייל א בכור האט דאך געהאט פארשיידענע פריווילעגיעס אין משפחה=רעכט, אין פארשיידענע דינים און מנהגים |.

ער גייט ארום ווי א בכור אויפן גוטן ארט (פּוּל) - וועגן א מענטשן, וואס מע טאר אים ניט טשעפּען | דאס ווערטל שטאמט פון דעם דין, אז א באק א בכור האט מען ניט געטארט קוילען, פלעגט אזא ארומגיין אומגעשטערט און פאשען זיך אפילו אויפן בית=עולם |.

ב כ ו ר ה |בכוירע| - די, בא. 1. דאס רעכט פון ערשט-געבוירנשאפט, פון זיין אן ערשטלינג, א בכור.

1941 "דעם בכור |זאל דער פאטער| געבן צוויי חלקים פון אלץ |...| ווארעם צו אים געהערט דאס רעכט פון דער בכורה ". תי, דברים כא - 17. ב/57

1974 " |...| עשיו איז אוודאי געשלאפן, נאך דעם ווי ער האט פארקויפט די בכורה פאר א טאפ לינדזן ". 135
באש, פאר, XII/27.

2. (פיג) בילכיקייט, אייבערהאנט, פרעפערענץ, פריאריטעט.
... " אויב אזוי קומט אייך די בכורה ". שע, פיר זיינען מיר געזעסן. ציט אויסג... ז'

1930 " די בכורה בנוגע קאלאניאל=סחורות האט אבער ביי ווארשע צוגענומען די פריישטאט דאנציק ". זש' ווארשע, 138
נ' 3, ז' 4.

3. מצ בכורות - (זן) ערשט געבוירענע טאכטער, בכורטע.

++=בכורהשאפט=

בכ - 13.

|| בכורהשאפט | בכוירעשאַפט | -- די, בא, פּפּ בכורשאפט | בכאָרשאפט. 1. דזוו בכורה ב 1.

1941 " און זיי זיינען אויסגעזעצט געווארן פאר אים, דער בכור לויט זיין בכורהשאפט ". תי, בראשית, מג - 33.

1966 " האט זיין ברודער הורקנוס |...| רעזיגנירט פון זיין בכורשאפט צו זיין מלך. מ. צאניך, ארטאפאנוס |...|, ת"א, ז' 107. 78

2. דזוו בכורה ב 2. % די יוגנט פאדערט אומעטום בכורהשאפט. די ארעמע סטודענטן האבן בכורהשאפט אין באקומען סטיפענדיעס.

געבן די בכורה -- געבן, אפטרעטן דאס ערשטע ארט, געבן פרעפערענץ, מוותר זיין אויף עפעס לטובת עמעצן. % ביים פארטיילן די שפייז האט מען געגעבן די בכורה די פליטים.

1973 " בהסכם מיטן ' גייסט פון דער צייט' האט מען געגעבן די בכורה דעם רמב"ם פאר דער ווונדערלעכער קלארקייט פון דער סיסטעם |...|". מווג, III, ז' 149. 132

געווינען די בכורה - אפהאלטן א נצחון, קריגן די אייבערהאנט אויף (אין) עפעס. % אומגעריכט האט דער יונגער געלערנטער געווונען די בכורה און געווארן דער פארזיצער פון קאנגרעס.

פארקויפן די בכורה (וואר: פאר א טאפ לינדזן). - אפטרעטן פון די אייגענע רעכט פאר גאר נישט, גרינגשאצן אייגענע ווערטן | אויסדרוק שטאמט פון דער תנ"ך דערציילונג וועגן עשיו, וואס האט פארקויפט זיין בכורה יעקבן |.

1900 " מיט דאס | דעם | זינגען ׳ מה יפות׳ האט דער
ייד פארקויפט זיין גאנצע בכורה פאר א טעפל 139
לינדזן ". איש יהודי, זש׳ בלעטער, נ׳ 19, ז׳ 5.

ביי ר׳ יעקבן איז אלץ א סחורה - אפילו עשיוקעס בכורה (112).

בכורות | בכוירעס | -- מצ. (לל) נאמען פון
דער פערטער מסכתא אין ספר ׳קדשים׳ פון משניות,
באהאנדלט די דינים בשייכות מיט א בכור.

ביכורים -- -----> ביכורים.

בכיה | בכיע | - די, בכיות | בכיעס |. (לל)
געוויין, יאמער, באקלאגעניש. % די בכיה פון
דער יידענע ביים ארון=קודש האט ממש געבראכן דאס
הארץ פון די מתפללים. מע האט אפגעריכט חצות מיט
גרויסע בכיות.

1882 " |...| האט אזוי ליגבדיק |...| געדאווענט מנחה
און מעריב מיט גרויס|ע| בכיות ". שמ"ר | אין רוסישן 152
שער=בלאט איז אנגעגעבן : צונויפגעשטעלט: א. א. קארטושינסקי,
דער פערלוירענער חתן, ווארשע, ז׳ 8.

1963 " אפהילך פון אונדזערע בכיות ". מ. מ. שאפיר,
איך קום אהיים, מאנטרעאל, ז׳ 8. 145

1968 " מע פלעגט ארויסהערן די בכיות פון רבינס חדר ".
מ. אונגער, טמז, XI/22. 146

0 בכיה לדורות/לדורי=דורות | ... לעדוירעס/ לעדוירע=
דוירעס | - (עמפ) א געוויין, א באקלאג,
טרויער אויף אייביק.

...״ דער זאפטיקער יידישער צענטער פון פוילן איז פארשניטן געווארן - דאס איז פאר אונדז א בכיה לדורי=דורות ״. מ. בערנשטיין, דאס איז געווען נוסח אשכנז, | ב״א ?|, ז׳ 337. ב/78

1968 ״ און שטענדיק האט זיך אזא גאולה=מיראזש אויסגעלאזט מיט א פיזישן חורבן, מיט א גייסטיקער צעטומלעניש, מיט א בכיה לדורות ״. נ. ברוסילאוו, גק, נ׳ 64, ז׳120. 147

ב כ י ה ן | בעכיען | -- אוטוו. (שש) וויינען כסדר, איינגעגעסן. % דאס קינד בכיהט אזוי לאנג, ביז עס פירט אויס זיינס.

ב פ י וו ן | בעקיוון | -- אדוו. אומיסטן/אומישנע,

מיט א (פריערדיקן) מיין (פלאן) , ספעציעל.

% דער בחור האט בכיוון זיך געשעדיקט די האנט, אבי

ניט צו גיין דינען דעם צאר. ער איז בכיוון ניט

געקומען אויף דער שמחה, ניט געוואלט זיך טרעפן מיט

יענעם פארשוין.

1868 " מער פאר אלץ פלעגט אים |...| קרענקען, דאס

90 אליעזר האט זיך דערטרונקען, פיליכט | אפשר |

האט ער עס געטאן בכיוון, און דאן האט ער דאך יענע

וועלט אויך ניט ". אמד, די פריינדליכע ברידער

|...|, ווילנא, ז' 48.

1900 " און ער האט געמוזט אנטרעטן יענעם אויפן פוס

79 כלומרשט ווי ניט בכיוון, כדי אראפצורייבן דעם גלאנץ

פון דעם שוואקס ". ב. גארין, דיא מזיקים,

נ"י, ז' 13.

1960 " |...| ווי ער וואלט בכיוון געזוכט צו שרייבן

85 ספעציעלע לידער און פון זיי |...| ארויסשוידערן

שטוינונג ". יג, איך תוך געמומען, נ"י, ז' 157.

ב פ י וו נ ד י ק | בעקיוונדיק | - אדי/אדוו.(געטאן)

מיט א מיין, כוונה פריער פארטראכט/פלאנירט, ספעציעל

אומיסטן / אומישנע. % די פארשפעטיקונג זיינע איז

א בכיוונדיקע, ניט סתם א צופאל. דער ענטפער איז א

בכיוונדיק | [illegible] אומקלארער.

1958 " ווען די רער דא וואלט נישט געווען אזוי בכיוונדיק

א/92 [illegible] צעבויגן |...| ". ב. דעמבלין, צאנקענדיקע

ליכט, נ"י, ז' 119.

1972 " מיר דערקענען באלד |...| בערגעלסאנס בכיוונדיקע

94 דרעמלעוודיקייט |...|". ווייס[?], גק, נ' 77, ז' 134.

באר ב/1676

16^a - בכ

ב כ י = ט ו ב | בעכי=טאוו | -- אדוו פר. (לל)

1. אויף א גוטן אופן, גאר גוט. % פריער זיינען געווען שוועריקייטן, דערנאך אבער האט זיך אויסגעלאזט בכי=טוב און אלע זיינען צופרידן. דער אנהייב איז געווען בכי=טוב און אלץ ~~איז געגאנגען=צופרידן~~. איז געגאנגען ווי א מזמור.

1952 " האט זיך פארשפרייט א קלאנג, אז אלץ איז שוין בכי=טוב, די דייטשן האבן מסכים געווען צו נעמען אויסקויפגעלט און עס וועט ווערן שטיל ". א. ראפאפארט= גליקשטיין, יזב לובלין, [illegible] ז' 396. 142

2. ווען ס'איז (נאך) ליכטיק, ווען די זון שיינט.

..." | ... | מע וויל אנקומען קיין לובלין בכי=טוב ".

פרץ, תאווה צי קליידער, [illegible] אלע ווערק V, ני 1947, ז' [illegible]

..." נישט אומזיסט גייט ער שבת אין שולכל לערנען תורה ער ווייסט: מע דארף ארויסגיין און צוריקקומען בכי=טוב. פרץ, ציט אויסג' נ"י, 1947, [illegible] ז' 32. 143

אלע ווערק II,

בכין | באַכיען | -- דער, =ים | באכיאַנים |.

(לל) א ווײנער, א ווײכהארציקער, וואס איז גרינג אויף טרערן; בעל=בכי. % זײ זשע ניט קײן בכין - דאס פּאסט פאר א ײדענע!

בכיסו, בכוסו, בכעסו | בעקיסוי, בעקויסוי, אובעקא(א)סוי -- פראזע. (לל) געניצט אין ווערטל:

/7 א מענטש דערקענט מען בכיסו, בכוסו ובכעסו -- ד"ה לויט זײן קעשענע (ווי אזוי ער גיט אויס זײן געלט), לויט זײן כוס וויין (וויפל ער טרינקט) און אין זײן כעס, צארן (ווי אזוי פירט ער זיך אויף בעת ער איז אין כעס).

בכל=אופן | בעכאַל=אויפן | -- אדוו פר. אין יעדן פאל/יעדנפאלס, אלנפאלס, סײ ווי, פון דעסטוועגן. % איך ווײס ניט צי ס'וועט העלפן, בכל אופן האב איך געטאן דאס מײניקע.

..."19 בכל אופן האבן מיר זיך באמיט אויסצומײדן די נטיה צו |...|"... ײבל XXIII, ז' 115.

154

בכל אמצי כוח | בעכאַל אמצײ קויעך | -- אדוו פר. (לל) פּפ בכל מאמצי | מעאמצײ | כוח. מיט דער גרעסטער אנשטרענגונג, מיט אלע כוחות, ניט שפּאָרנדיק קײן מי. % ער ארבעט בײם בויען זײן הויז בכל אמצי כוח, טאג און נאכט.

1869 " די אייבערשטע | שפרינגזינקעלעך | דריקן מיט זייער

155 גאנצער משא אויף די אונטערשטע, זיי ווידער סטארען

זיך בכל אמצי כוח אוועקשטופן די גאנצע משא און

זיך צעשפרייטן |...|". דיא מעשה פון דעם שטיקעלע

ברויט, איבז ווי און ס׳, יטאמיר, ז׳ 14.

ב כ ל א ש ר א פ נ ה | בעכאל אשער עפּנע | -- אדוו פר.

(לל) ווו נאר איך וועל זיך קערן/ווענדן, אומעטום,

אין אלץ, געניצט ס׳רוב אין דער פראזע:

גאט זאל מיר (אזוי) העלפן בכל אשר אפנה !

... " זאלט איר זען |...| ווי מען לערנט! און ווער?

156 בעל=מלאכהשע קינדער |...|. גאט זאל מיר אזוי

העלפן בכל אשר אפנה!". שע, טביה, ז׳ 97,ציט אויסג...

ב כ ל א ת ר ו א ת ר | בעכאָל אטאַר וועאַטאַר | --

אדוו פר. (טן) |~~בעכאל=אטאר=ועאטאר=|=====אדוד=פ~~

אומעטום, אין יעדן אָרט/פלאץ.

1967" צווייפלט קיינער ניט, אז יידן בכל אתר ואתר וועלן

158 |...| העלפן זייער=אונדזער מדינה". ד. פלינקער,

טמז, VI /15.

1961 " זייך ווינלאנד: יידיש לעבן בכל אתר ואתר ".

160 י. ח. בילעצקי, גק, נ׳ 42, ז׳ 123.

ב כ ל ד ו ר ו ד ו ר | בעכאָל דאָר וועדאָר | -- אדוו פר.

(טן) אין אלע דורות, אויף דור=דורות, אייביק.

די העלדישקייט פון אונדזערע גיבורים וועט דערמאנט

ווערן בכל דור ודור.

1958 " אבער מיר מינערן זיכער ניט פון אונדזער

161 ׳בכל=דור=ודור" =דערפארונג. ש. ביקל, גק, נ׳ 29,

ז׳ 46.

ב כ ל = ה א ו פ נ י ם | בעכאָל=האָאויפאַנים | - אדוו פר.
מיט אלע מיטלען, ווי נאר עס לאזט זיך.

1873 " ...| פון די פעלדער מיט תבואות לאז זי | די קליאטשע | זייך א ביסל דערוויטערט בכל=האופנים ".
ממוס, קליאטשע, קאנק 226530.

?נ? ב כ ל = ה מ ע ל ו ת | בעכאָל האַמײַלעס | -- אדוו פר.
(סס) מיט אלע מעלות, מיט אלע גוטע אייגנשאפטן, טאלאנטן.

1891 " ער איז דער אמתער מושלם בכל=המעלות |...| א שיינער חזן, א שול=שמש |...|, א באגרעבער |...| און איז נאך דער בעדער אין שטעטל ". ש. ז. פעדער [illegible] |...|, שירה חדשה, ! העפט, לעמבערג.

162
באג 1989

?נ? ב כ ל = ז א ת | בעכאָל זויס | - אדוו פר. (סס)
פון דעסטוועגן, ניט געקוקט אויף דעם, דאָך.
% ס'וועט אפשר דערפון גארניט ארויסקומען, בכל זאת טו איך וואס מיין הארץ באפעלט מיר.

?נ? ב כ ל = י ו ם | בעכאָל=יאָם | -- אדוו פר. (סס)
יעדן טאג/ אלע טאג, כסדר, שטענדיק.

1902 " די יידישע וועגווייזער פון כל=ישראל=לאגער שרייען בכל יום, דאס דער יידישער סאציאליסט איז דער בן=סורר=ומורר פון זייך פאלק ". זש' דער אידישער ארבייטער, נ' 13, לאנדאן, ז' 84.

163

(?נ?) ב כ ל י ו ן ע י נ י ם | בעקיליען איינאים | -- אדוו פר.

(עב) טייטש: מיט גרויס אומגעדולד. מיט אויסגייעניש

פון די אויגן |, געניצט מליצהדיק אין אמאליקע בריוו.

% און איך ענדיק מיין בריוו, פון מיר דיין זון,

וואס ווארט אויף דיין ענטפער בכליון עינים....

ב כ ל ל | ביקלאַל | -- אדוו. 1. (ביי סובסטאנטיוון)

ווי א גאנצקייט, אין גאנצן גענומען, אלע/ אלץ

צוזאמען, בוללדיק, להיפך צי בפרט; אין אלגעמיין.

1888 " |...| קרעטשמערקעס בכלל האבן ליב בעל=עגלות,

קויפן זיי אונטער מיט בראנפן, מיט עסן ". ממוס, — 190 / ביי 3847

פישקע דער קרומער, ציט אויסג נ"י, 1910.

1937 " |...| האט דער מחבר געגעבן א |...| העכסט

קינסטלערישע שילדערונג פונעם יידנטום בכלל און — 191

פונעם יידישן לעבן אין פוילן אין XVII י"ה בפרט ".

איבז א. י. גאלדשמידט, שלמה מיימונס לעבנס=געשיכטע,

!, ווילנע, בקדמה.

1954 " אפט מאל דאכט זיך, אז דאס פארשווינדן פונעם

ארחי=פרחי איז א שלעכטער סימן פאר דער 'ראסע', — 198

פארן מין מענטש בכלל ". גרינ(ב)לעטלעך פון א

טאגבוך, נ"י, ז' 164.

2. (ביי ווערבן) אין גאנצן, אבסאלוט, שטענדיק, אין

אלע אומשטאנדן/ אספעקטן.

1909 " די פראקטיקע האט בכלל נישט געגעבן קיין געהעריקע

באלייכטונג (בן לון) דער טאקטיק פון דער בורזשואזער אפאזיציע — 171 / בו 4054

|...| ". די קאנפערענץ פון |...|, אויסגאבע פון

בונד ", | זשנעוו ? |, ז' 8.

1936 " אויך קען געמאלט זיין, אז מיר גרייזן בכלל,
אויב מיר ווילן פארניצן ווי באטייטיק אט די גלייכקייט
פון אנרוף ". איבז מוו, ז. פרויד, אריינפיר
אין פסיכאאנאליז, ווילנע, העפט II, ז' 79. 180 / באט 355

1960 " א סך פון אייך ווילן בכלל ניט וויסן מער פון
אים ". שנ, שלום אש, נ"י, ז' 355. 196

3. (ס'רוב מיט די בינדווערטער 'און', 'ווי') א כולל:
ווארט פאר אן אנהייב פון אן אויספירזאץ אדער א טייל
זיינעם. % ער עסט ניט קיין פאמידארן, אוגערקעס,
און בכלל מיידט ער אויס גרינסן.

1911 " און מסחר האב איך בכלל פיינט |...|". ממוס,
קליאטשע, ווארשע, קאנק: 983870.

1964 " איז איך לאגער להכעיס דער אפעל, אדער
באראקעס=שפערע, און בכלל די שמירה אויף יעדן טראט".
קאפלאן, שליאך און אומוועג, ת"א, ז' 228. 190 / באר 345

1959 " בכלל שעפט לייוויק א שפע אינספיראציעס פון
דעם טיפן ברונעם |...| ". א. שטיינבארג, צק נ' 32,
ז' 17. 184 / בינ 1140

4. געניצט ווי א באמערקווארט מיט א פאראלגעמיינערנדיקן
ניואנס.

" פאר וואס נישט דו? וואס זשע, האסט חלילה נישט
קיין הענט? און, בכלל, וואס איז דער כלב שולדיק?". 1932 א/184
אשט, משלים, קאנק: 114/924.

1959 " צו וואס, בכלל, ארויסציען אלגעמיינע מסקנות
פון די ווערק פון פאעט ?". שנ, קריטיק און
קריטיקער, ב"א, ז' 201. 197

.22 -תכ-

בכלל -- ----> בפלל.

(?נ?) בכל-לכל | בעכאָל-לעכאָל | -- אדוו פר. (עש)
אין אלצדינג, אין גאנצן, שלם אלם.

1950 " איך בין איר געפעלן בכל-לכל ". י. י. סיגאל,
ס' אידיש, מאנטרעאל, ז' 21.

(?נ?) בכל מה שלכל | בעכאָל מאַ שעלעכאָל | - אדוו פר.
(חכ) דזוו דפוו.

1897 " איז דא אויף דער וועלט נאך א קאריזנע פאלק
165 ווי מיר ווייבער ? |...| אייך קרים ניט אזוי, איז
פארפאלן בכל מה שלכל, די קו מיט די שטריק'".
ג. ח. לעוונער, דיא פאלשע חתן כלה, ווילנא, ז' 3.

בכל-מכל-כל | בעכאָל מיק(אָ)ל קאָל | - אדוו פר.
ברוש מיט/ פון אלצדינג, מיט אלעם, מיט אלץ, מיט אנאנדער.
% " און גאט זאל אונדז בענטשן |...| ווי ער האט
ברוש געבענטשט אונדזערע אבות אברהם, יצחק און יעקב
בכל-מכל-כל ". | פון "בענטשן" נאכן עסן |.

... " און מע דערציילט זיך בכל-מכל-כל". ממוס,
ברוש בישיבה של מעלה".....

" האנדלט, קויפט בזיל הזול, בכל, מכל, כל ". 1932
אשט, משלים, קאנק, V-160/62,

[בעכאָל-מיקל-פליקל]

בכל-מכל-פלעקל - אדוו פר. דזוו דפוו, (שפאסיק)

" שפרינגט ארויס ר' איציעלע, // גרויס ווי פון 1932
א בוטל דאס פארשטעקל, // אבער ווי מע זאגט עס,
בכל-מכל-פלעקל - // מיטן שטריימעלע און מיט די
שיך און זעקלעך". אשט, משלים, קאנק: IV-291/423.

בכל נפשו | בעכאָל נאַפשוי | - אדוו פר. (גג)

מיט דער גאנצער נשמה. % ער האט געגאַרט צו זען

זיינע עלטערן בכל נפשו, נאך אזוי פיל יארן צעשיידונג.

?נ? בכל עיר ועיר | בעכאָל איר וואָיר | - אדוו פר.

(תח) אין יעדער שטאט און שטעטל, אומעטום. — (גג)?

..." און זיינען גערודפט געווארן בכל עיר ועיר". —

דער נסתר, משפחה מאשבער...

?נ? בכל עצמותי | בעכאָל אַצמויסיי | - אדוו פר.

(גג) אין די ביינער, טיף אינעווייניק, אריינגעדרונגען.

1944 " זיי זיינען מיר ביידע בכל עצמותי, // ווי די

גאלדענע זוניקייט אין היימלעכן דרויסן ". י. י.סיגאל,

לידער און ליבן, מאנטרעאל, ז' 335.

?נ? בכל פרטיו | בעכאָל פּראַטאָוו | -- אדוו פר.

(גג) מיט אלע פרטים/ דעטאלן, גענוי, מיט אלע

פיטשטשעווקעס.

1873 " ווי איר וואלט ארויסגעגעבן דעם חלק שני מהטאקסע

בכל פרטיו, נישקשה, מען קען מיט איר זייער גוט

יוצא זיין ". ממוס, קליאטשע, ווילנא, קאנק:12830.

בכל קצוי ארץ | בעכאָל קאַצוויי אָרעץ | -

אדוו פר. (גג) אין אלע עקן וועלט, איבער דער גארער

וועלט.

... " זי האט א זונ |...| אך אנטיקל, וואס מע קריגט —

ברוש דאס נישט בכל קצווי ארץ ". שע, א דאקטאר,.

בכל קצווי תבל | ...טייוועל | -- אדוו. פר. (88)

דזוו דפוו.

... " א טייל זיינען זיך צעפארן און פארוואָרפן געוואָרן בכל קצווי תבל ". מענדעלע = בוך, ז' 435.

ב כ ל ת פ ו צ ו ת י ש ר א ל | בעכאָל טפוצעס ייסראָעל |- אדוו פר. (88) - אין דער גאנצער יידישער צעשפרייטונג, אומעטום ווו ס'לעבן יידן.

1870 " איך וועל באלד איינע קאפיע דערפון באקומען
און וועל עס |...| שיקן בכל תפוצות ישראל ". 167
איבז אמד, ל. לעוואנדע, ר' שלמהלע דער פער
פון דער קהלה נ' כ', ווילנע, ז' 116.

1873 " |...| וואס איז מיט מיר אויסגעפארן כמעט בכל תפוצות ישראל, און איז געווען אומעטום באקאנט". ממוס, קליאטשע, קאנק: 3790.

... " פסח ווערט געפייערט אין נארענבערג |...| מיט מער פראכט |...| אלס אין דער פרימסטער שטאט בכל תפוצות ישראל ". שע, לכבוד יום=טוב, I, ז' 152, | דערציילונג " א פריער פסח " | .

(?נ?) ב כ מ ה | בעקאָמע | -- אדוו. (88) איך א סך, איך א געוויסער/באשטימטער צאל. % איך בין ניט מסכים מיט אים בכמה פרטים.

ב כ ן | בעכיין | -- 1. אדוו. דעריבער, אזוי ארום.

1953" דער וויסנשאפטלעך אריענטירטער מענטש קען בכן
זיין אויך עכט רעליגיעז ". גרינ, מענטשן און ווערטן, 203
נ"י, ז' 56.

1970 " אויך די צאל מיטאגן ארויסגעגעבענע אין דער פאלקסקיך איז בכן |...| געוואקסן מער ווי אויף טאפלט ". יזב טאנץ, ת"א, ז' 749.

2. בטנער קשן. דעריבער, דערפאר.

1873 " אזוי ווי אויף דער וועלט הערט זיך די כאליערע
| 6עקסט: חולי=רע |, בכן זאל מען למען=השם עסן
פלייש, אפילו אין די ניין טעג ". ממוס, קליאטשע,
ווילנא, קאנק 356870.

1939 " דער שכל איז א קריכער, ער קומט אן ערשט
נאך די יארן, און בכן | איז | דערפארונג נישט
קיין קלייניקייט, סע קומט צונוץ ". אשט, משלים, ... א/209
קאנק: 90/475.

3. קשן. היות (ווי), אזוי ווי, מחמת.
1874 " איך האב געהערט, דער יצר=הרע האט דעם דלות
דערציילט, ווי ער לויבט | לויבט ? | די צייטן, בל/545
ער האט א פריי פנים, בכן ער האט בלאט געשלאסן
מיט חסידים, מיט למדנים ". ז. סאבעל מזאמושטש,
זוגים, ווארשא.

0 באשר בכן | באאשער בעכיין | -- אדוו פר. דזוו דפוו 2, 3.
| אויך זבז |

בכנ ו פ י א | ביקנופיע | -- אדוו (ארכ) בציבור,
קאלעקטיוו, בחברותא.

1821 " אונ דורך דיא סליחות אונ תחנונים וואש מיר
זאגין בכנופיא דער וועקין מיר דעם זכות פון 95
מרדכי ואסתר ". איבז ר׳ משה בר׳ נתן נטע מאוסטראה ,
הרב צ. ה. קאיידנובר, קב הישר, תקפ"א, סדילקאוב,
דף עח/2.

ב כּ פֿ ל =כּ פֿ ל י ם | בעקי־פֿל=קי־פֿלאים | – אדוו פר.
א סך מאל אזוי פיל. % ער האט מיר געטאן א טובה,
און איך וועל אים אפצאלן בכפל כפלים.

... " גאט האט אונדז געטאן באשטראפן בכפל=כפלים פאר
96 אונדזערע גרויסע זינד ". שע, אלט=ניי כתרילעווקע,
ציט אלע ווערק, אויסג,... ז' 15.

ב כ ת ב | ביקסאָוו | -- אדוו. 1. שריפטלעך,
געשריבענערהייט. % איך וויל די באשטעטיקונג
בכתב, איך זאל דאס קאנען צושטעלן ווי א דאקומענט.

1958 " ס'האט פון גרינבערגס בעל=פה און בכתב [סובסט...]
99 |...| ארויסגעצערט א טיף רעליגיעזע באציונג צו
בן= אדמס פיזישע ליידן ". ש. ביקל, שרייבער פון
מיין דור, נ"י, ז' 265.

1972 " |...| בכתב, אויב מע וויל אקצענטירן עפעס,
98 |...| דארף עס געגעבן ווערן ווי מוזיקאלישע
|...| וואריאציעס |...| ". י. קאהאן, צוק,
דעצעמבער, ז' 411.

2. איך מאנוסקריפט, ניט געדרוקט. % טייל ווערק
פון שרייבער ליגן נאך בכתב און ווארטן נאך, מע
זאל זיי אפדרוקן.

0 בכתב=שפראך -- די, =ן. די שפראך פון שרייבן,
פון ליטעראַרישער שאפונג, להיפך פון ריידשפראך.

1973 " די ריידשפראך |...| איז געווען ארמיש, אבער
100 פארשריבן האט מען אויף העברעיש, ווייל דאס איז
געווען די בכתב=שפראך ". מווג, I, נ"י, ז' 62.

ם | סוף XVII י"ה |" האב איך בכתב מיין בישוועה אינן
98/ב אך אלש ארטיקלש ווייש מיט געבין ". זכרונות
מרת גליקל האמיל, ... ז' 390.